

15 no. 6 1981

DE KORHAAN

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

de Korhaan

Verenigingsorgan van Vogelwerkgroep "Het Gooi & Omstreken."

Redaktie : Henk Hardon
Maarten Klomps
Andries Stoker

Redaktieadres: Gabriëlgaarde 42, 1241 AM Kortenhoef, 035-62478

Illustraties : Ab Noorman, Maria Zwart.

Typewerk : Marianne Harder
Yvonne van Klaveren

Verzending : Bep Dwars- van Achterbergh, Prinsenstraat 15, Hilversum

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redaktie.

De redaktie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.

De auteurs zijn persoonlijk verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdrage.

Inleveren kopij: uiterlijk **15 JAN.**

Inhoudsopgave:

Denk aan nieuw kopy adres

- 133 : Redactioneel
- 134 - 135 : Aktiviteiten programma
- 136 : Bestuursmededelingen
- 137 : Vijftien jarig jubileum Vogelwerkgroep
- 138 : Roofvogeltelling
- 139 : Waarnemingen gevraagd van Stichtse Brug
- 140 - 144 : Braakbalanalyses uit de Polder Arkemheen bij Nijkerk
- 144 : Contact-werkavond over braakballen
- 145 - 147 : Braakballen uitpluizen, een waardevol hulpmiddel bij andere onderzoeken
- 148 : Inhoud van braakballen van een Bosuil gevonden in het Landgoed "Schaep en Burgh" ('sGraveland)
- 149 : Verzoek om medewerking
- 150 - 153 : 2-3-4 Oktober 1981 Weekend Verschelling
- 154 - 157 : Ontvangen literatuur
- 158 - 160 : Veldwaarnemingen

Redactioneel

De braakballenwerkavond van 13 oktober j.l. was een groot succes. Dit heeft geleid tot diverse artikelen die handelen over uilen en de analyse van de ingrediënten van de door deze vogels geproduceerde braakballen.

Mocht U ook over leuke en interessante wetenswaardigheden van uilen en hun braakballen beschikken schroom dan niet dit op papier te zetten zodat we aan dit "uilennummer" eventueel een vervolg kunnen geven.

Het zal U misschien opgevallen zijn dat de laatste Korhaan niet zo rijk geïllustreerd was. Onze tekenaar R. Sinoo, kreeg het namelijk steeds drukker met zijn studie. Onlangs kregen we van hem het bericht dat hij helaas geheel moest stoppen met het illustratiewerk voor de Korhaan, omdat hij binnenkort naar de Ivoorkust vertrekt. Ronald bedankt voor de vele prachtige tekeningen. Gelukkig hebben Maria Zwart en Ab Noorman aangeboden te proberen in het vervolg de tekst met illustraties te verlevendigen. Voor dit nummer hebben zij al enige tekeningen gemaakt.

De propagandacommissie is er in geslaagd voor het 15 jarig jubileum een schitterend programma samen te stellen, het geen in en rond Kasteel Groeneveld te Baarn zal worden gehouden.

Nadat de ministerraad enige tijd geleden akkoord is gegaan met het zogenaamde "badkuiptracé" in de Flevolijn, heeft inmiddels ook de Tweede Kamer ingestemd met dit tracé. Het aktiekomitee Red de Oostvaardersplassen verzet zich nog tegen de bocht die door de Hollandsche Hout loopt, omdat hierdoor de lijn vlak langs de Aalscholvers en Lepelaarskolonie komt te lopen.

Het windsurfen, hetgeen de laatste jaren een grote vlucht heeft genomen, blijkt een bedreiging te worden voor onze watervogels. Vooral omdat surfen het hele jaar door plaats vindt. Inmiddels heeft de V.W.G. over de surfproblematiek bij Oud-Valkeveen een brief aan de gemeente Naarden verzonden. Wij hebben het vermoeden dat ook op andere lokaties regelmatig verstoringen optreden. Mocht U waarnemingen hebben over verstoringen door windsurfers dan kunt U bij de Korhaanredactie terecht.

Aktiviteiten programma

- Dinsdag 8 december Werk-contactavond. Deze avond wordt gehouden in de Godelinde-scholengemeenschap te Naarden, tijd 20.00 uur.
Teven praten we over de bosuilentelling.
- Zondag 13 december Auto excursie Flevopolders.
Uzult niet alleen ganzen, maar ook andere vogelsoorten kunnen observeren.
Vertrek vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum. Excursie leider is Y.Vogel. Tijd vertrek 8.00 uur, we zijn waarschijnlijk in de loop van de middag terug. Opgeven bij Joke tel. 02154-18804.
- 9-10 januari 1982 Landelijke stootvogeltelling door onze V.W.G. er wordt alleen in het Gooi, Vechtplassengebied en de Eempolders geteld.
- 16-17 januari Opgeven bij Artur du Mosch, J.P.Thijssepark 11, 1411 XJ Naarden, tel. 0 2159-46141 (alleen in het weekend).
- 16-17 januari Internationale watervogeltelling. Zie ook 14-15 maart
- Zaterdag 9 januari Gooimeerkust ochtendexcursie, o.l.v. R.v. Maanen.
Vertrek 9.00 uur vanaf de haven in Huizen(pier).
- Dinsdag 12 januari Werk-contactavond in de Godelinde scholengemeenschap te Naarden. Om 20.00 uur bent u weer van harte welkom.
- Zaterdag 23 januari Zeeland-dagexcursie (auto).
Altijd de moeite waard. Een goede kans op niet alledaagse soorten. Onze excursie leider is Y.Vogel, en we vertrekken om 7.00 uur vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum.
Opgeven voor 18 januari bij Joke tel. 02154-18804.
- Donderdag 28 januari De heer R. Pop uit Vlaardingen heeft toegezegd deze ledenavond voor ons te verzorgen.
Hij heeft zich er de laatste jaren op toegelegd bijzondere vogelsoorten in ons land te bekijken en fotograferen.
Het onderwerp van zijn dialezing is dan ook "Zeldzame vogels in Nederland". Uzult getuige kunnen zijn van opname van o.a. de Bairdsstrandloper, Waterrietzanger, Dikbekzeekoet, Kleine Vliegenvanger en Slangenarend. Ter vergelijking zullen ook algemenere, aanverwante soorten worden getoond.
De lezing wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simonstevinsweg 146 te Hilversum.
- Zaterdag 7 februari Einde-Gooi wandelexcursie.
Onze excursie leider is P.v.d.Poel, en we verzamelen bij de parkeerplaats van het vliegveld Hilversum, tijd 9.00 uur.
- Dinsdag 9 februari Werk-contactavond, in de Godelinde scholengemeenschap te Naarden, om 20.00 uur bent u weer van harte welkom.
- Zondag 21 februari Pier van IJmuiden, o.l.v. Y.Vogel, we verzamelen op het Oosterspoorplein te Hilversum om 9.00 uur. De excursie duurt tot in de middag. Opgeven voor 18 februari bij Joke.
- Donderdag 25 februari DEZE AVOND GAAT NIET DOOR MAAR IS VERPLAATST NAAR ONZE JUBILEUMAVOND VAN VRIJDAG 26 februari.

15 JAAR V.W.G. JUBILEUM WEEKEND IN EN ROND KASTEEL GROENEVELD TE BAARN

- Vrijdag 26 februari Vrijdagavond ALLEEN VOOR LEDEN EN GENODIGDEN.
20.00 uur Officiële opening van ons jubileumweekend.
Film van de bekende Vlaamse cineast de heer Suetens
over "grote valken in Zuid Europa".
Voordat de film begint, wordt de JUBILEUM KORHAAN uitge-
reikt.
- Zaterdag 27 februari 9.00 tot 17.00 uur tentoonstelling
10.30 en 14.30 uur excursies rondom Kasteel Groeneveld
20.30 uur uilenexcursie
- Zondag 28 februari 9.00 tot 17.00 uur tentoonstelling
10.30 en 14.30 uur excursies rondom Kasteel Groeneveld
- VERTREK ALLE EXCURSIES VANAF HET KASTEEL
- Zaterdag en zondag zijn de tentoonstelling en de excursies
voor iedere belangstellende toegankelijk.
- De jubileum uitgave kan tijdens de tentoonstelling op-
gehaald worden.
- Dinsdag 9 maart Deze werk-contact avond GAAT NIET DOOR.
- 14-15 maart Internationale Watervogeltelling. Tellers kunnen zich opge-
ven bij A.Stoker, Gabriëlgaarde 42 Kortenhoeve, tel. 035-
62478. Ook "beginners" die een keer met een ervaren teller
oppad willen, zijn welkom.
- Zaterdag 20 maart Dagtocht TEXEL, o.l.v. Y.Vogel. We verzamelen op het Ooster-
spoorplein te Hilversum om 5.15 uur, dit wordt een dagex-
cursie. Opgeven bij Joke voor 18 maart.
- Donderdag 25 maart Ledenvergadering deze wordt gehouden in de Godelinde Scho-
lengemeenschap te Naarden om 20.00 uur bentu van harte wel-
kom.
- Zondag 4 april De 'Zeetrek' heeft bij deze excursie onze belangstelling,
we gaan o.l.v. F.Rijnja naar de Hondsbosse zeevering en de
Putten bij Kamperduin.
advies; een wat sterkere kijker (vanaf bv. 10x40) met sta-
tief en uiteraard warme en waterdichte kleding is aan te
bevelen. Verzamelen op het Oosterspoorplein te Hilversum
om 6.30 uur.
Opgeven voor 1 april bij Joke tel. 02154-18804
- Dinsdag 13 april Werk-contactavond in de Godelinde scholengemeenschap te
Naarden om 20.00 uur.
- 23-24-25 april Weekend Ameland.
Houd u dit weekend vrij, en geeft u zich vast op door over-
making van de beraamde kosten f50,-- (exclusief de vervoers-
kosten naar Holwerd), postgiro V.W.G. 2529179 met vermeld-
ing "Weekend Ameland" en per tel. 02154-18804 (ook voor
informatie) opgeven voor 15 april.

Bestuursmededelingen

- Gem. Hilversum: de subsidie 1980 is definitief f 2150,-. We hebben het bedrag reeds als voorschot ontvangen.
- Gem. Muiden: f 50,- subsidie.
- We stuurden de gemeente Naarden een brief i.v.m. de windsurfaktiviteiten bij Oud-Valkeveen. Een van onze leden heeft zowel voor als na drukke weekenden watervogels geteld. Na het weekend bleek nog maar 4,9 % aanwezig!!
- Joke Hardon is namens de subgroep excursie in het bestuur gekomen. Zij neemt de plaats in van Hanneke Lodenstein.
- Naar aanleiding van een brief van de piramidewerkgroep in Huizen die plannen hebben voor de bouw van een windmolen is contact opgenomen met het RIN (Rijksinst. voor Natuurbeheer). De molen komt n.l. op de trekroute te staan en de vraag is wat de gevolgen zijn voor vogels. Waarschijnlijk zal de VWG in de toekomst ook betrokken worden bij tellingen.
- De vergadering van de subgroep Avifauna is bijzonder goed bezocht.
- Momenteel hebben wij contact met het SOVON i.v.m. de opvolging van W. Loode als distriktskoördinator.

Bij deze korhaan treft u een acceptgirokaart aan waarmee u uw lidmaatschap 1982 kunt betalen.
Ook staat er het aantal huisgenootleden op vermeld en u eventuele lidmaatschap op het vogeljaar.

De lidmaatschapskosten zijn voor 1982 als volgt:

- min. lidmaatschap vogelwerkgroep f 20,-
- Huisgenootleden f 7,50 pp
- abonnement "vogeljaar" f 15,50 (was f 14,50)

Nieuwe leden

H. Knol, Travers 5, I4II LG Naarden, tel 02159-48446.
W.F.C.Langendorff, Engelsjan 9, I25I TJ Laren, 02153-III87.
Mw. M.Diemer, Bonifatiuslaan 39, I2I6 PH Hilversum, 035-48056.
D.v.d.Beek, K.Onnesweg 257, I223 JH Hilversum.
J.Mekel, Sinusstraat 23, I223 AL Hilversum, 035-858955.

Adreswijzigingen

C.A.v.Lambalgen, Stationstraat I7, 6584 AR Molenhoek, 08896-28I3.
M.v.d.Schot, Anne Franklaan 204, I403 HW Bussum.
D.M.Sinoo, Brederode 27, I275 DL Huizen, 02I52-5029I.
A.du.Mosch, p/a Schokkeringweg 37, Ens, 05275-I695.
A.M.A.Geurts, Anth.Fokkerweg I2, I403 VR Bussum.

Mutaties

mw. L.Huitzing, Binnenhof I5I, I354 KN Almere-haven.
Marle-v.d.Schot moet zijn Hr.M.v.d.Schot.

Opgezegd per I-I-82

mw. Harmsen, Eemnes
Osieck, Laren
Derks, den Dolder
mw Langemeier, Naarden
Dr. J. de Lange, Bilthoven
Boerwinkel, Bergen
Sitters, Amsterdam

v. Bennekom, Hilversum
hr en mw v. Katwijk, Blaricum
v. d. Poel, Delft
Persijn, Middelburg
Holzapfel, Bussum
Lodenstein, Hilversum
de Graaff, Laren

VIJFTIEN JARIG JUBILEUM VOGELWERKGROEP

In het weekend van 26, 27 en 28 februari 1982 vieren wij ons vijftienjarig jubileum. Om u op de hoogte te brengen volgt hier een overzicht van de activiteiten.

Vrijdag 26 februari 1982 20.00 uur

Opening van een tentoonstelling over "Vogels in en om het Gooi". Behalve enkele bekende stands uit onze voorlichtingsserie is er veel nieuws te zien bijv. van de bekende illustratrice Marlojein Bastin's. Een diorama van trekvogels uit 't Gooi van Henk van der Berg, werkstukken over vogels, uilen zwaluwen, vogels in uw tuin en snippen.

Deze avond vertoont de bekende Vlaamse cineast, dhr. Suetens een film over "Grote valken in Zuid Europa".

Afhankelijk van het aantal belangstellende bestaat de mogelijkheid de film die avond voor een tweede maal te draaien.

Deze avond is allen voor leden en genodigden.

Zaterdag en zondag 27 en 28 februari is de tentoonstelling ook open en wel van 9.00 uur tot 17.00 uur; dit voor leden en niet leden, kortom voor iedere belangstellende.

Verder worden er beide dagen excursies gehouden voor een ieder die mee wil. Start van de excursies om 10.30 uur en 14.30 uur en duren ongeveer 1 uur.

Zaterdagavond om 20.00 uur is er een uilenexcursie.

Van de leden zullen er ook werkstukken worden tentoongesteld.

Een aantal schitterende creaties, waar we in de vorige Korhanen om gevraagd hebben, zijn al binnen. Maar we kunnen nog meer gebruiken, vandaar de oproep: wees creatief en maak iets over vogels. Wilt u dit zo snel mogelijk kenbaar maken, en belt u even naar Joke Hardon tel. 02154-18804.

De activiteiten vinden plaats op Kasteel Groeneveld, het bosbouwmuseum van Staatsbosbeheer in Baarn. Daar kunt u het hele weekend terecht. Het kasteel beschikt over een restaurant.

Tot ziens op het jubileum weekend,
de propaganda commissie.

Voor het jubileum hebben we wat te transporteren, wie heeft er een V.W. busje of ford transit beschikbaar?

Neemt u dan Contact op met Han de Soete, tel. 035-10834.

ROOFVOGELTELLING

Evenals voorgaande jaren wordendeze winter weer landelijk roofvogels geteld. Het doel hiervan is een globaal inzicht te krijgen in het bestand van de hier ver blijvende standvogels, evenals van de hier overwinterende noordelingen, zoals de Ruigpootbuizerd en het smelleken.

Het aantal is ondermeer afhankelijk van het voedselaanbod, het wisselend klimaat en andere factoren. Naarmate de periode waarin geteld wordt langer duurt, en het aantal telgebieden groeit, kan men voorzichtige conclusies trekken m.b.t. het voorkeursbiotoop, de grenzen (zowel de noordelijke als de zuidelijke) van de wintergebieden, het gedrag, de achteruitgang, etc. Dit alles kan bijdragen tot o.a. een betere milieubescherming. De Vogelwerkgroep het Gooi heeft ook dit jaar weer besloten om deze nuttige telling voort te zetten.

Er zijn echter nogal wat veranderingen aangebracht. Voorheen werd nl. in december en februari/maart geteld. Dit jaar slechts in januari en wel op 9/10 en 16/17 januari.

- De telling wordt gecombineerd met die van het waterwild, daarom is er een voorkeur voor het laatste weekeinde, dus 16/17 januari.

- De zeggenschap rust sinds 28 februari jl. bij SOVON/COV!

- De gegevens zullen waarschijnlijk, uit praktische overwegingen, ingebracht worden in de databank van staatsbosbeheer .

- De telgebieden zijn enigszins aangepast aan het VWG kaartensysteem.

- Zuidelijk en Oostelijk Flevoland vallen gedeeltelijk af, doordat de werkgroepen aldaar de taak van het tellen op zich hebben genomen. Ze zouden echter graag nog bij de telling gestaud willen worden in de vorm van een teller per gebied, om een beetje ervaring te krijgen en wegwijs te worden m.b.t. de routes.

De gebieden die in aanmerking komen zijn open en half-open landschappen, die doorgaans door twee of drie personen geteld worden.

U hoeft zich echt niet te laten afschrikken, door te denken, dat dit voor U te moeilijk is, want dat valt heus wel mee! Bovendien kunt U dan altijd nog mee met iemand die wel vaker geteld heeft.

Mocht U belangstelling hebben, kunt U zich telefonisch of schriftelijk opgeven bij:

Arthur du Mosch,
J.P.Thijssepark II,
1411 XJ Naarden,
tel: 02159-46141

Ps. graag opgeven voor 15 december.

Bij voorbaat hartelijk dank.

Van boekhandel Los, Nassaulaan 33, Bussum ontvingen we het volgende bericht: De 10 delige boekenserie van het werk van Rutgers met de prachtige kleurenreproducties van Gould is verkrijgbaar voor f145,-. De prijs per stuk bedraagt f27,50. Voor elk deel zijn 80 ornithologische platen van John Gould uitgezocht en 88 bladzijden tekst vertellen zeer gedegen over de levensgewoonten van de verschillende soorten vogels. De voorkeur bij de keuze ging naar de zeldzaamste en kleurigste soorten

WAARNEMINGEN GEVRAAGD VAN STICHTSE BRUG:

De pas 2 jaar oude slikterreintjes bij de Stichtse Brug in Blaricum worden de laatste tijd steeds meer bezocht door vogelaars uit niet alleen onze regionen. Dit is niet zo verwonderlijk, aangezien er nogal wat zeldzame vogelsoorten worden gezien. Belangrijker is dat dit gebied (samen met de kuststrook tot de Eemmond) een belangrijke functie heeft als fourageergebied voor duizenden vogels (vooral steltlopers en watervogels), gedurende een groot deel van het jaar. Veel trekvogels blijven er enkele weken pleisteren; enkele minder bekende soorten broeden er. Bij elk bezoek aan dit gebied vallen steeds weer de grote diversiteit aan soorten en de zeer hoge aantallen vogels voor de westkant van het dijklichaam: hier is een jachthaven gepland met enkele grote recreatiestranden. Verder is er nog geen beslissing genomen over een eventuele bebouwing van het vlakbij gelegen Vierde Kwadrant. De slikveldjes en moerasterreintjes worden ook in toenemende mate betreden door recreanten en zeker niet te vergeten door vogelaars! Al met al is het zeker nuttig, ook met het oog op een toekomstig beheer van dit gebied om eens een overzicht te maken van alle vogelsoorten die vanaf het ontstaan van het gebied zijn waargenomen rond de Stichtse Brug en zodoende na te gaan voor welke vogelsoorten dit gebied een belangrijke functie heeft. Willen daarom alle vogelaars die wel eens dit gebied bezocht hebben zo vriendelijk zijn om al hun genoteerde waarnemingen naar mij op te sturen met vermelding van soort, aantal, datum en eventuele opmerkingen (overvliegend, broedvogel, etc.). Vooral ook schattingen van aantallen broedvogels ter plaatse zijn welkom, evenals waarnemingen van algemene soorten. Immers: hoe vollediger, hoe beter.

P.W. Dieperink
Wagenstraat 19
3581 WP Utrecht
Tel: 030-520491

VOGELASIEL
=====

Van de heer Van Ingen, beheerder van het vogelopvangcentrum te Naarden, ontvingen wij het volgende verzoek: gaarne zou hij in contact komen met een vogelliefhebber die hem regelmatig kan helpen bij de diverse asielwerkzaamheden. Zo nodig ook in de weekeinden: en vakanties is hulp wenselijk. Belangstellenden kunnen contact opnemen met de heer Van Ingen, J. Schimmelstraat 6 te Naarden, telefoon: 02159-45658.

Verzoek

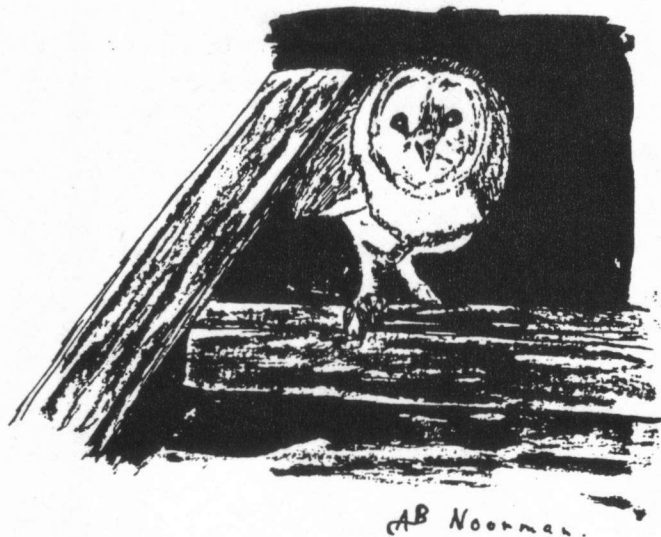
Waar blijven de nestkastverslagen 1979-1980-1981 S.V.P. nu zo snel mogelijk opsturen naar Han de Soete!

BRAAKBALANALYSES UIT DE POLDER

ARKEMHEEN BIJ NIJKERK

D.A. Jonkers

Inleiding: Regelmatig worden werkvondens gehouden voor leden van de Vogelwerkgroep het Gooi e.o. Op een van deze avonden is een partij débris* onderzocht, die afkomstig was van een Kerkuilpaar dat min of meer regelmatig broedt in de polder Arkemheen bij Nijkerk. Van braakballen afkomstig van deze broedplaats zijn in het verleden al meer analyses uitgevoerd (Holwerda ongepubliceerd; Jonkers, 1975; Van Netten, 1973). Het voorkomen van zoogdieren in de polder is ook vastgesteld aan de hand van zichtwaarnemingen en vangsten met klapvallen (Jonkers 1980). Hierdoor is het mogelijk het voorkomen van de muizensoorten in de polder Arkemheen en de aanwezigheid in de braakballen met elkaar te vergelijken.

Beschrijving van het fourageergebied van de Kerkuilen

De weilanden in de polder Arkemheen hebben een vlak maaiveld. Zij worden voor het grootste deel beweid door jong vee. Het aantal hooilanden is gering. Talrijke sloten, enkele brede waterlopen (Arker Vaart, Rasserbeek en de Wiel) en een paar wegen doorsnijden het uitgestrekte weidegebied. De hoge slootranden en de bermen vormen hier de muizenbiotopen. Er is een schaarse bebouwing in de vorm van het buurtschap Nekkerveld en een klein aantal boerderijen die hoofdzakelijk langs de rand liggen. Hier zijn de lichte bossages, stallen, schuren en moestuinen de biotopen. Bouselementen van enig formaat als houtwallen en hakhoutbosjes liggen aan de zuidrand van de polder en aan de overzijde van het randmeer in Zuidelijk Flevoland. Een opvallend element is de vroegere Zuiderzeedijk met zijn basaltglooiingen, ruige bermen en opschietende vlierbomen. Aan de landzijde hiervan liggen op sommige plaatsen doorbraakhouten en rietstroken.

* Débris is de rest van braakballen die overblijft wanneer de haren voor een groot deel verteerd zijn door motten en kevertjes, die de hoornstof keratine, er uit gehaald hebben.

Methode

Van het verzamelde materiaal werd een liter verdeeld over zeven groepjes pluizers. Zij selecteerden de resten eerst op ware muizen, woelmuizen en insekteneters. Deze groepen schedeltjes werden in doosjes gestopt die geëtiketteerd werden. Op elk etiket werden de predator, vindplaats, datum en de muizengroep vermeld. Vervolgens werden de soorten met behulp van vergrootglazen, binocculairen en de beschikbare determinatie literatuur (Husson 1962, März 1972 en Van der Straeten 1978) gedetermineerd. Omdat het merendeel van de pluizers nog nooit aan braakbalonderzoek had gedaan, zijn alle determinaties achteraf door de auteur op juistheid gecontroleerd.

Resultaten

In totaal waren in het monster de resten van 235 prooidieren, verdeeld over zes soorten aanwezig (tabel I). De aantallen zijn berekend volgens de maximummethode (Hoekstra et al 1977). Een als Noordse woelmuis gedetermineerde schedel viel bij de nacontrole door de mand. Het bleek een veldmuisschedel te zijn.

Tabel I. Gevonden muizenresten in débris van een Kerkuil uit de polder Arkemheen

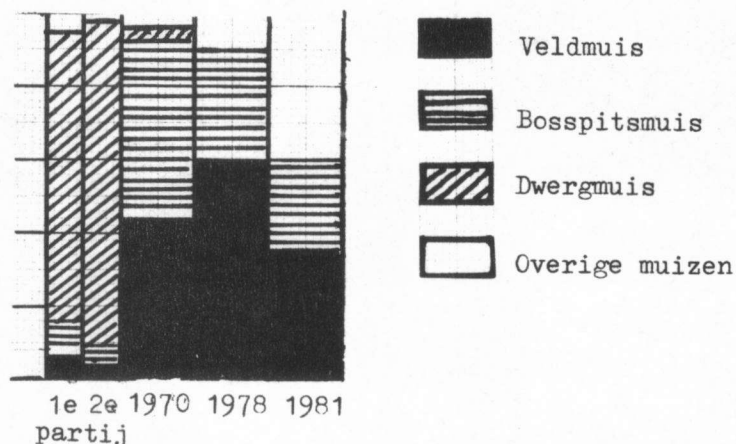
Predator:	Plaats: Arkemheen, polder Arkemheen.	Verzameldatum: 3-7-'79
Kerkuil	Gemeente: Nijkerk	Determinatiedatum: 13-10-'81
		Hoeveelheid: 1000 cm ³ débris

Aantal	Prooidieren	Bovenkaak schedel	Linkeronderkaak	Rechteronderkaak
85	Bosspitsmuis	85	69	63
10	Dwergspitsmuis	9	9	10
2	Huisspitsmuis	1	0	2
132	Veldmuis	132	50	42
10	Aardmuis	1	6	10
18	Bosmuis	13	14	18

In drie van de vier tot nu toe onderzochte partijen braakballen c.q. débris was de veldmuis de belangrijkste prooidiersoort. Vroeger stonden de uitgestrekte polders aan de zuidzijde van de Zuiderzee al bekend als veldmuisplaaggebieden (Van Wijngaarden 1954 A). Ondanks de huidige ontwikkelingen in de landbouw komt de soort nog talrijker voor in het gebied, wat ook al bleek uit de vangsten in klapvallen (Jonkers 1975 en 1979). De aardmuis was in deze partij talrijker dan in andere jaren. De soort komt schaars in het gebied voor. In de klapvallen werden zij incidenteel bemachtigd. Een deel van de aardmuizen kan uit Zuidelijk Flevoland afkomstig zijn. Zichtwaarnemingen van het randmeer overstekende Kerkuilen en analyses waarin grote aantallen niet algemeen in de polder Arkemheen voorkomende soorten werden gevonden, geven grond voor dit vermoeden. In de partijen braakballen van Van Netten (1973) komt de bosmuis niet voor. De klapvalvangsten leverden nooit deze soort op. Het monster van 1970 bevatte twee exemplaren, dat van 1978

dertien en de mu onderzochte hoeveelheid achttien exemplaren. De ontwikkelingen m.b.t. de landschapsbouw in Zuidelijk Flevoland spelen hier kennelijk een rol. Opvallend is het ontbreken van de dwergmuis. Deze soort werd in kleine aantallen gevangen in de rietstroken en de vochtige graslanden met een hoge vegetatie. De analyses van 1972 hadden zowel in de eerste als tweede partij onderzochte braakballen de dwergmuis als talrijke prooidiersoort (figuur I). In 1970 waren wel enkele exemplaren in de braakballen aanwezig, in 1978 niet. De nu verzamelde gegevens geven, samen met de eerder uitgevoerde, de mogelijkheid de in 1972 geanalyseerde partij, waarvan de vinddatum niet bekend is, te dateren. Ook wijzen zij in de richting van het gebied waar toen werd gefourageerd. Na het droogvallen in 1968 ontstonden in Zuidelijk Flevoland uitgestrekte rietvelden, die ook tegenover de polder Arkemheen te vinden waren. De dwergmuis was hierin een algemene verschijning. De talrijkheid van de veldmuis in Arkemheen speelt een belangrijke rol. In 1968 was er nog een toppopulatie, gevolgd door een daljaar in 1969. Vermoedelijk is dit het jaar

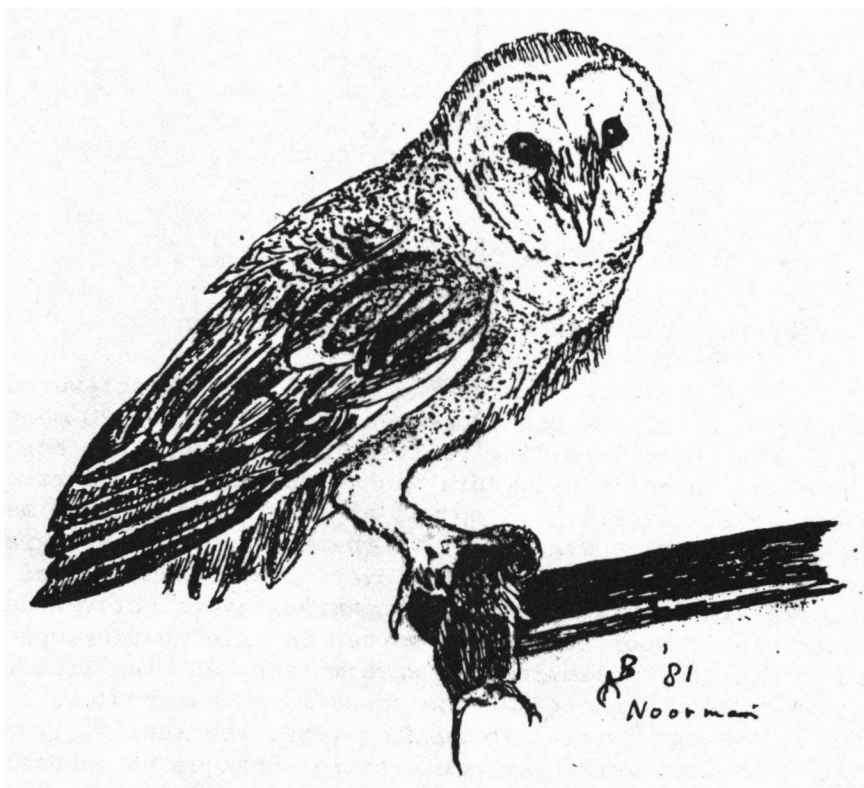
Figuur 1: Aandeel van de voornaamste prooidieren in het voedsel van de Kerkuil uit Arkemheen.

waarin de grote aantallen dwergmuizen zijn gevangen. De analyses van 1970 geven een geringe hoeveelheid dwergmuizen te zien (fig. I). Weliswaar zou 1971 ook nog een mogelijkheid zijn geweest, maar er waren toen volop veldmuizen rondom de broedplaats aanwezig. De grote populatie was ook in 1972 nog aanwezig. Na de veldmuis is de bosspitsmuis het belangrijkste prooidier. Dit was bij de andere analyses eveneens het geval. Ook wijzen de vangsten in de klapvallen uit dat de soort een algemene verschijning in de polder is. Resten van dwergspitsmuizen werden bij alle analyses gevonden. Op de dijk werd in 1969 een dood exemplaar gevonden. Tijdens de 4000 valnachten met klapvallen van 1969 - 1978 werd nooit een dwergspitsmuis gevangen. Hier geeft de Kerkuil ons aanvullende gegevens over het voorkomen van de soort. Alle braakbalanalyses wezen op de aanwezigheid van huisspitsmuizen. De aangetroffen aantallen waren klein. De soort komt in klein aantal voor bij het stoomgemaal en op de dijk. Behalve de dwergmuis werden de rosse woelmuis en de waterspitsmuis nu niet gevonden. De rosse woelmuis werd wel in 1970 en 1978 aangetroffen. In 1969 werd een exemplaar met de hand op de dijk gevangen, nadien zat er af en toe een in een klapval. De waterspitsmuis was alleen in het monster van 1970 aanwezig. Deze gegevens wijzen er op dat het zoekbeeld van de Kerkuil gericht is op de meer algemene soorten. Bovendien is de Kerkuil met zijn lange vleugels een typische open veld jager.

Samenvatting

Analyse van de débris van een Kerkuilenvaar uit polder Arkemheen bij Nijkerk leverden 6 verschillende muizensoorten als prooidier op. De veldmuis en de bosspitsmuis waren hiervan de meest algemene. De verzamelde gegevens wijzen er op dat het randmeer wordt overgestoken door het paar om in Zuidelijk Flevoland te fourageren.

Geraadpleegde literatuur:

- 1 Hoekstra B., E. van der Straeten en V. van Laar 1977: Handleiding ten behoeve van het inventariseren van landzoogdieren in de Bebelux. Wetenschappelijke mededeling K.N.N.V. nr. 119 Hoogwout.
- 2 Husson A.M. 1962: Het determineren van schedelresten van zoogdieren in braakballen van uilen. Zoölogische Bijdragen no. 5 Leiden.
- 3 Jonkers D.A. 1975: de invloeden van biociden en andere storingen op vogel- en zoogdierpopulaties. Onderzoek verslag over 1969 t/m 1974. Rijksinstituut voor Natuurbeheer Leersum.
- 4 Jonkers D.A. 1979: de invloeden van biociden en andere storingen op vogel- en zoogdierenpopulaties. Resultaten van het onderzoek in 1969 t.e.m. 1978. Rijksinstituut voor Natuurbeheer Leersum.
- 5 März Robert 1972: Gewöhl und Ruffungskunde Berlin.
- 6 Netten H. van 1973: Braakballenverslag over 1972 (m.i.v. en hele partijen van 1970 en 1971!) De Bosmuis 11 (1): 2 - 17.
- 7 Straeten E. van der 1978: Tabel voor Braakballenonderzoek. Turnhout.
- 8 Wijngaarden A. van 1954: The rise and disappearance of continental plague zones in the Netherlands. Meded. Directie van Landbouw 63, 15, 21 pp.
- 9 Wijngaarden A. van 1971: De verspreiding van de Nederlandse zoogdieren. Lutra Volume 13 (1-3) tevens Med. Rijksinstituut voor Natuurbeheer no. 34.

noot van de auteur: Het verdient aanbeveling om een groepje leden regelmatig braakballen te laten onderzoeken. Een pluisavond kan verschillende keren per jaar worden georganiseerd om belangstelling te kweken en het groepje uit te breiden. Als onderzoeksobject zouden de Kerkuilen van Eemnes en de Rans- en Bosuilen van het Gooi e.o. kunnen dienen. De gegevens kunnen behalve voor vogelonderzoeken gebruikt worden voor de zoogdierkartering van Nederland die in 1982 begint.

CONTACT-WERKAVOND OVER BRAAKBALLEN

Wil Asma, Wim Kuckartz, Wieke Lodenstein

Op dinsdagavond 13 oktober j.l. organiseerde de VWG een contact-werkavond over braakballen in de Godelinde Scholengemeenschap. Ongeveer 20 mensen waren aanwezig. In een korte inleiding vertelde Dick Jonkers ons het een en ander over braakballen en de betekenis van het braakballenonderzoek. Hierna ging hij wat gedetailleerder in op wat er in braakballen van met name uilen te vinden is. Omdat deze vogels het voornamelijk op muizen begrepen hebben ging dit verhaal dan ook voornamelijk over muizen. Aan de hand van een aantal geprepareerde exemplaren kregen we een aardig overzicht van de verschillende voorkomende soorten. Muizen worden in drie hoofdgroepen onderverdeeld: spitsmuizen, woelmuizen en ware muizen, en Dick liet ons zien hoe deze groepen te onderscheiden aan schedel- en kaakresten. Vervolgens togen we, gewapend met onze zojuist verworven kennis, loupe en pincet, in groepjes aan het werk. Een grote stapel kaakjes en schedeltjes, afkomstig van de braakballen van een Nijkerkse Kerkuil, werden door ons uitgeplozen en ingedeeld in de eerder genoemde hoofdgroepen. Dit ging eigenlijk veel gemakkelijker dan we tevoren hadden gedacht. Veel materiaal kwam namelijk nagenoeg ongeschonden tevoorschijn. Door het nauwkeurig bekijken van deze kaken en schedels werden we er ons van bewust dat deze drie groepen muizen ieder hun eigen voedingsgewoonten bezitten. Tenslotte liet Dick ons nog zien hoe je binnen deze groepen de afzonderlijke soorten kunt onderkennen aan kleine gebitskenmerken. Interessant, maar omdat het hier om wel heel minuscule details gaat was dit voor leken als wij wat aan de moeilijke kant. Alles bij elkaar vonden we het een gezellige avond; we hebben veel over muizen geleerd. En braakballen bekijken we voortaan met andere ogen.

=====

Te bestellen bij R.G.Moolenbeek tel. (of per briefkaart) 035-6264I
Tabel voor braakballenonderzoek door E.van der Straeten:
Het determinatie werk voor de uilenballenpluizer!
Spotgoedkoop f 7,50 + evt. f 2,10 porto.

BRAAKBALLEN UITPLUIZEN, EEN WAARDEVOL HULPMIDDEL BIJ ANDERE ONDERZOEKEN

D.A.Jonkers.

Om braakballen te kunnen uitpluizen moeten deze eerst verzameld worden. Van een heleboel soorten zijn ze onder de slaapplaatsen te vinden, in de omgeving van of in de nesten of op plaatsen waar prooien werden gegeten. Het zoeken naar braakballetjes van kleine vogels vereist een speciale techniek. Men dient daarbij goed te letten op de speciale bewegingen die zij maken als zij een braakballetje produceren.

Een braakbal is een samenstelling van onverteerde delen van vogelvoedsel, dat niet wordt uitgescheiden tegelijkertijd met de excrementen (uitwerpselen), maar wordt opgehoest en uitgeworpen via de bek. Bij sommige soorten zijn de braakballen omgeven door slijmvlies, dat afgestoten is door de maagwand. In de braakbal zitten de resten van de prooidieren, schedelresten, skeletdelen, vogelringen, haren, poten en dekschilden van insecten en allerlei andere onverteerbare zaken. Afhankelijk van de aantasting door het maagzuur van de producent, treft men er meer of minder herkenbare delen in aan. Van de Uilen en Roofvogels is algemeen bekend dat zij braakballen voortbrengen. Tot nu toe is dit bij 60 Europese vogelsoorten vastgesteld. Ook in de tropen komt het verschijnsel voor. Zelfs Honingeters en Bastaardhoningvogels doen het. De Honingeters jagen bij bloemen op insecten, de Zingende Honingeter eet zebravlinde en zo zijn er nog wel meer te noemen.

Beperken we ons nu tot de in Nederland voorkomende vogels, dat zijn de volgende soorten of groepen hiervan o.a. te noemen: Blauwe Reiger, Ooievaar, Meeuwen, de reeds genoemde Roofvogels en Uilen, sommige Weidevogels als bijv. Tureluur, Kraai en bijv. Roeken, maar ook de Roodborst en Zangers (Sylvidae). Aan de hand van de vorm en de kleur, gecombineerd met de grootte en de inhoud is vast te stellen van welke vogelsoort de braakbal afkomstig is.

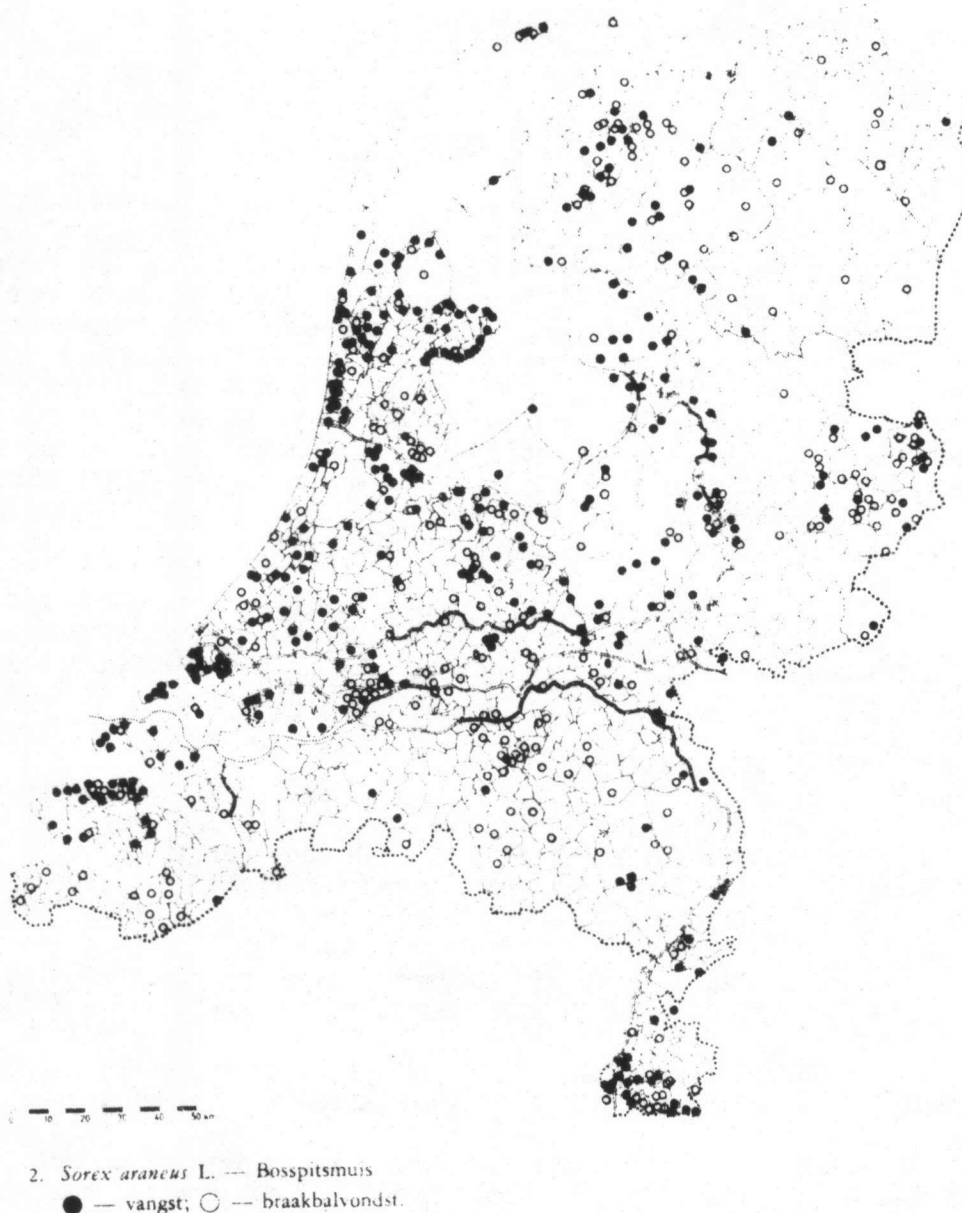
Een Reigerbraakbal bevat behalve muizenresten vaak delen van vissen. Die van een Kerkuil behalve woelmuizen ook veel spitsmuizen, een Bosuil wat meer vogels, een Roek graanresten, een Roodborst harde delen van zaden of insecten en een Waterspreeuw zand en insecten. Om toch aan bindend materiaal te komen wordt dit gezocht. Zo zijn er gevallen bekend van braakballen ingebed in cellofaan en papier, van een Steenuil die hiervoor rubberband gebruikte, maar ook van een Ransuil met stearine. Dit laatste werd veroorzaakt door het voedselgebied van de Uil. Er werd gejaagd op muizen die zich op het afvalterrein van een kaarsenfabriek ophiielden.

Als laatste de onderzoeksmogelijkheden die het uitpluizen van braakballen bieden. In de praktijk worden hiervoor het meest de braakballen van Kerkuil, Ransuil en Bosuil gebruikt.

Aan de hand van de inhoud is vast te stellen welke zoogdieren er in het jachtgebied van de Uil voorkomen. Wanneer er braakbalonderzoek over het hele land wordt gedaan is het mogelijk een verspreidingskaart van een aantal muizensoorten te tekenen (zie voorbeeld). Ook is na te gaan in welke biotopen de vogels foerageren als we de muizenbiotopen kennen. Andere gegevens die we kunnen verkrijgen zijn: samenstelling van het voedselpakket, verandering van het voedselpakket in het seizoen of over het jaar of een reeks jaren, het resultaat van de samenstelling van het voedsel op de conditie van de vogel in het seizoen. Voor entomologen zijn de braakballen interessant omdat er verschillende insecten zijn die er hun eieren in leggen.

Over de resultaten van braakbalonderzoek zijn reeksen artikelen verschenen die in vogel- en zoogdiertijdschriften zijn gepubliceerd. De publikaties zijn te vinden in universiteitsbibliotheken en de bibliotheek van het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie te Leiden en die van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer in Leersum. Zij zijn op trefwoord gecodeerd. Nuttige en bruikbare publikaties voor hen die aan braakbalonderzoek willen gaan doen zijn:

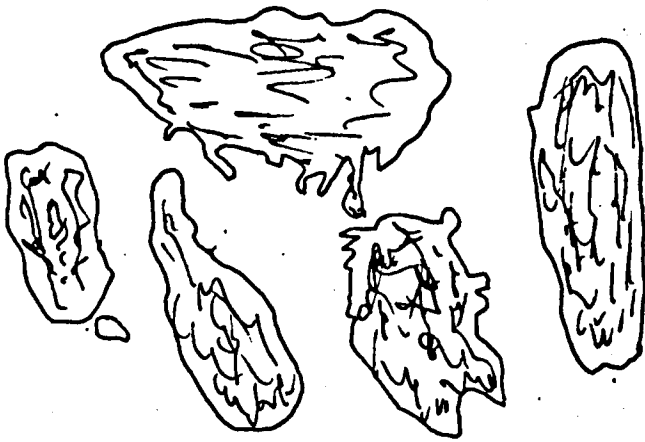
Voorbeeld: Verspreidingskaart van de Bosspitsmuis samengesteld aan de hand van vangsten en braakbalvondsten.

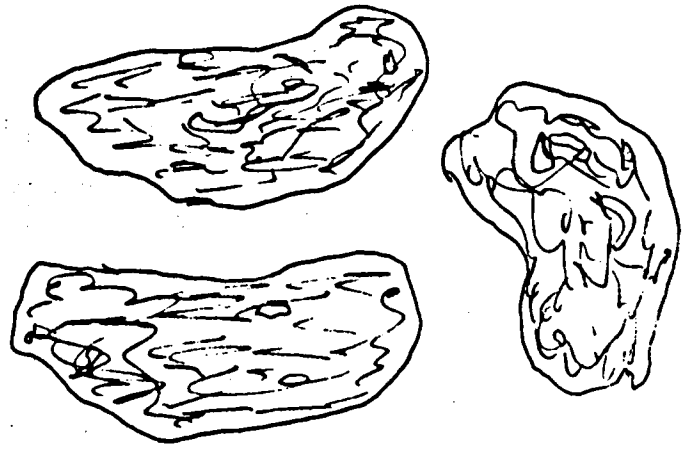
Geraadpleegde literatuur:

- 1 Husson, A.M. 1962: Het determineren van schedelresten van zoogdieren in braakballen van Uilen. Zoologische bijdrage no. 5 Brill Leiden.
- 2 März, Robert 1972: Gewöll und Rupfungskunde. Akademie Verlag Berlin.
- 3 Hoekstra, B.E. van der Straeten en V. van Laar 1977: Handleiding ten behoeve van het inventariseren van landzoogdieren in de Benelux. Wetenschappelijke Mededeling K.N.N.V. nr. 119.
- 4 Straeten, E. van der 1978: Tabel voor braakballenonderzoek. Zoogdierenwerkgroep van de Wielewaaljongeren Turnhout.
- 5 Wijngaarden, A van, V. van Laar en M.D.M. Trommel 1971: De verspreiding van de Nederlandse zoogdieren. Lutra Volume 13:1-3.

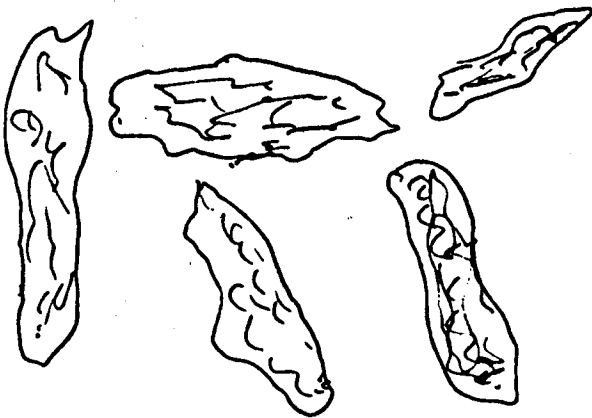
Vorm en grootte van een aantal braakballen van Roofvogels en Uilen

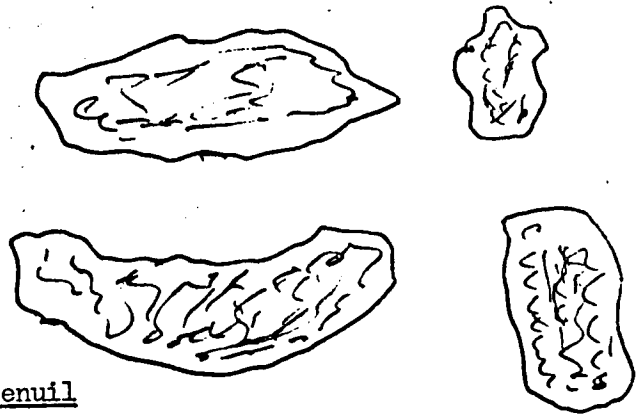
Boomvalk

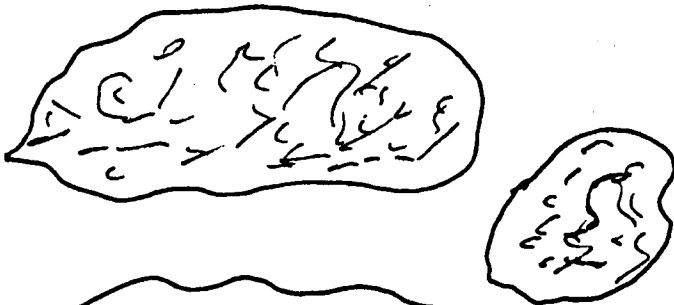
Bosuil

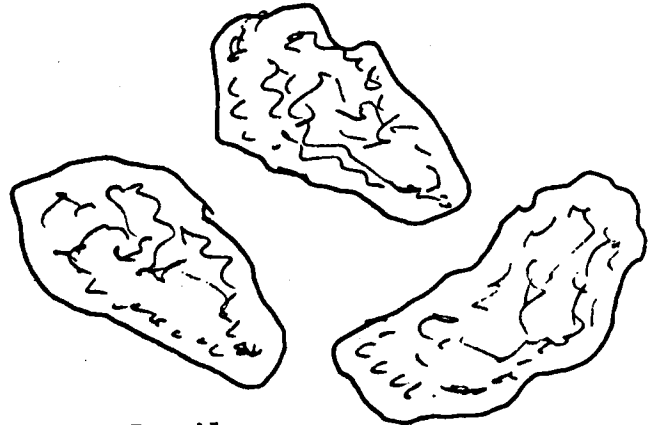
Torenavalk

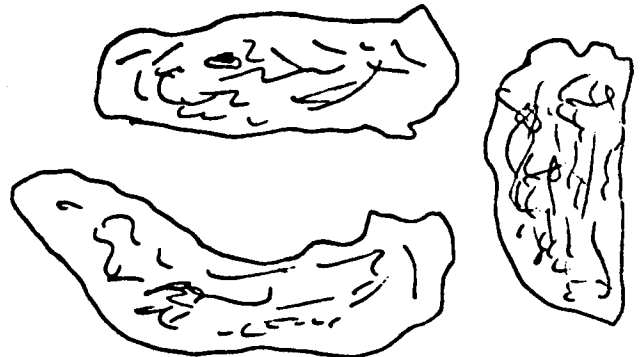
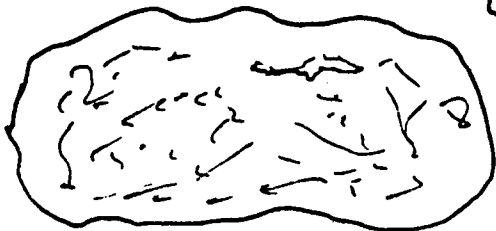
Steenuil

Kerkuil

Bosuil

Velduil

INHOUD VAN BRAAKBALLEN VAN EEN BOSUIL, GEVONDEN IN HET LANDGOED:
"SCHAEP EN BURGH" ('S GRAVELAND)

Hans Fuchs

15 Juli van dit jaar vond ik onder een eik in het landgoed Schaep en Burgh 23 braakballen van een Bosuil. Verder lag er nog een aantal uitelkaar gevallen braakballen, z.g. débris.

Het was zo al te zien dat de uil verschillende prooien had geslagen. Er waren enkele schedels van verschillende soorten muizen, en ook schedels van vogels te zien.

Thuis heb ik de braakballen uitgeplozen.

Met de tabel van Husson (1962) en van van der Straeten (1978), heb ik vervolgens de verschillende muizenschedels gedetermineerd. Henk Sandee, een bioloog uit Amsterdam, heeft de vogelschedels gedetermineerd.

Verder kwam uit één van de braakballen een vogelringetje tevoorschijn.

Dit ringetje heb ik naar het vogeltrekstation in Arnhem opgestuurd. Na enige tijd kreeg ik van het trekstation bericht.

Het ging om een vrouwtjes Koolmees (1e kal jr.), die op 27 XII 1980 door Klaas Visser in Kortenhoef geringd was.

Van de volgende prooien heb ik restanten in de braakballen gevonden.

8 Bosspitsmuizen	<i>Sorex araneus</i>
1 Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
7 Huispitsmuizen	<i>Crocidura russula</i>
3 Bosspitsmuizen	<i>Apodemus sylvaticus</i>
12 Veldmuizen	<i>Microtus arvalis</i>
5 Aardmuizen	<i>Microtus agrestis</i>
1 Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
1 Bruine rat (juv)	<i>Rattus norvegicus</i>
1 Haas (juv)	<i>Lepus timidus</i>
1 Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
en aan vogels (door Henk Sandee gedetermineerd):	
1 Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
3 Koolmezen	<i>Parus major</i>
2 Huis/ringmussen (juv)	<i>Passer domesticus</i> , of <i>P. montanus</i>
1 Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>
1 Vink	<i>Fringilla coelebs</i>

Gebruikte tabellen:

Husson, A.M., Het determineren van schedelresten van zoogdieren in braakballen van uilen.

Zoölogische bijdrage, 5. Leiden.

Straeten, E. van der, Tabel voor braakballen onderzoek. Turnhout. 1978

VERZOEK OM MEDEWERKING

In december, januari en februari aanstaande, zal er door de subgroep Avifauna een onderzoek worden ingesteld naar de verspreiding van de Bosuil in ons werkgebied. Vooral in genoemde maanden is het tellen van Bosuilen goed mogelijk door de met nogal wat lawaai gepaard gaande "territoriale bezigheden". Voorafgaand aan deze inventarisaties is er op 8 december een werkavond gepland, gewijd aan deze nachtelijke activiteiten. Voor nadere informatie en opgave kunt U (bel tussen 18 en 19 uur of op de werkavond) terecht bij Hans Fuchs tel: 02159-30302 en Frans Rijnja tel: 02159-18721. Ook minder ervaren tellers zijn van harte welkom!

EEN PRAATJE MET DWERGOORUILTJES ¹⁾

Hoogtepunt van een vakantie te Virton

Jos de Jonge

"Uniek aanbod voor ANWB-leden.... een gedeelte van een nieuwe camping in Zuid-België gereserveerd.... Het Pays de Gaume (Belgisch Lotharingen) in het uiterste zuidoosten van België is een droog, zonnig en open landschap van zachtglooiende mergellagen.... schilderachtige plaats Virton.... op 2 km afstand de Vallée de Rabais.... Aldus de Kampioen van maart '81. Het lokaas werkte. Voor ons, mijn vrouw en ik, van 9 tot 23 mei, met de caravan. Een lijst geven van de waargenomen soorten lijkt me deze keer minder zinvol omdat ik niet systematisch de verschillende biotopen heb onderzocht. Niet de meer natte gebieden bijvoorbeeld. Desondanks trof ik een Kleine Karekiet aan in jonge conifeertjes, wellicht moe van het trekken. Wel zagen we vrij veel stootvogels. Vooral de Rode Wouw had mijn belangstelling. De Belgische Vogelatlas ²⁾ van 1972 vermeldt van de Rode Wouw: "In België wellicht nog 1 tot 3 broedparen, doch onregelmatig voorkomend en onder het hoofd "Verplaatsingen" 13 waarnemingen in de maand mei tot 1970. Toch zagen we bij Virton 2 exemplaren, bij Lamortean nog eens 2 en, maar dat was bij een uitstapje over de franse grens, bij Fermont (slechts ca. 10 km over de grens) zelfs 6. Een enkele liet zich van zo'n 10 meter afstand bewonderen, daarbij vooral de sublieme stuurkunst met behulp van de daarvoor super-functionele staart demonstrerend. Later hoor ik dat de Rode Wouw opgerukt is naar het noorden en er kan dus sinds 1970 veel veranderd zijn. Datzelfde (het oprukken) blijkt ook het geval te zijn met de Kramsvogels waarvan ik voedselvluchten zag, wat eveneens aanvankelijk bijzonder leek, gezien de genoemde atlas. Verder veel Geelgorzen, vooral in de jonge coniferen bij de camping en veel fluiters in het bos daarachter. Op weg naar Florenville dicht bij de franse grens zien we in een flits een vogel voor de auto langs vliegen met het zonlicht er op: roodbruin op de kop, veel wit en zwart in het verenpak; dat moet een Roodkopklauwier zijn, vermoedelijk een mannetje gezien de felle, kontrastrijke kleuren (op Mallorca heb ik die vaak van dichtbij kunnen zien). Het Prisma Vogelboek, van 1975, zegt: "Onregelmatige broedvogel in België, in Kempen en Ardennen, iets meer in Belgisch Lotharingen". Maar de sensatie van deze vakantie - en deze streek hadden we niet gekozen vanwege grote verwachtingen op vogelgebied - was de ontmoeting met Dwergooruiltjes. De eerste avond dat het eentonig (om de drie seconden) herhaald "pjuu" duidelijk te horen is uit het bos achter de camping (mijn vrouw had het de vorige avond ook al gehoord en gezegd: "Dat is het geluid van één van de uilen van je platen") zoek ik met ongeloof in de boeken, naar andere mogelijkheden. Een Dwergooruil kan immers niet, is althans hoogst onwaarschijnlijk gezien de Vogelatlas van België: In België sinds 1900 9 gegevens, waarvan twee "zelfs betrekking hebben op mogelijke broedgevallen". Maar het geluid lijkt onmiskenbaar. Ik kan me helemaal voorstellen wat Burton (Het Vogelboek. Corspr. titel: The birdlife of Britain) schrijft: "In plaatsjes in het Middellandse Zeegebied klinkt zijn verdragende gezang vaak tot vervelens toe". De tweede avond is het geluid er weer en weer in het bos. Kampeerders daar dichterbij horen een tweede antwoord geven. Dus twee, maar in onbereikbaar gebied.

¹⁾ Ik schrijf dit 2 nov. 1981. Dezer dagen ontving ik uit België een formulier ter invulling "Demande d'homologation" (aanvraag tot homologatie/officiële erkenning van de waarneming). Dus "Dwergooruilen" met voorbehoud van officiële erkenning.

²⁾ Atlas van de vogels in België en West-Europa, Graaf Leon Lippens/Henri Wille.

De derde avond begint het "gepiep" al vroeg, het schemert nog maar half, nu uit een andere richting, de rand van het bos bij de nieuwbouw van de chalets. Vlakbij de plek waar ik eerder een vos heb gezien en waar ik deze morgen bij zonsopgang een uur (tevergeefs) in het tot schuilhut aangepaste struikgewas heb gezeten hopen op een weerzien met de roodharige. Ik beloof (helaas! naar later blijkt) mijn vrouw niet te laat terug te zijn uit de onbekende ruigten of rimboe. En haast mij richting geluid, wèl met laarzen aan en wel met kompas en knijpkat, je weet maar nooit. Bij een chalet in aanbouw lijkt hij zo te horen om de hoek te zitten. Op een steile afgraving ga ik bijna languit onderuit in vette blubber maar even later ontwaar ik een schimmetje op een hoopje bouw materiaal, voortdurend piepend. Als ik me na vele minuten voetje voor voetje verzetten op 6 meter ben, vliegt hij naar verderop en blijkt na opnieuw speuren op een groot bord van de bouwplaats een hoge zitplaats te hebben gekozen. Op de weg kan ik weer tot zo'n 6 meter komen, zeer behoedzaam. Een vrouw met hond komt eraan. Dat gaat nooit goed. Maar toch: hij blijft zitten en piepen. Wij praten eerst nog wat zachtjes. Geen reactie. Een tweede komt er gezellig op de andere punt van het bord bij zitten. Of voor hen juist niet "gezellig", de twee rivalen?! En piept vervolgens ook. Horen we er nog één? Twee mannen komen van de andere kant: "Er zit er ook één op de vangrail, we kwamen op 2 meter langs en hij bleef zitten". Zoiets verdient onderzoek. Nummer drie vliegt wel even op maar strijkt een paar meter verder weer neer, opnieuw op de vangrail. Steeds zijn de drie hoorbaar; de twee op het bord op 2 meter van elkaar en nummer drie zo'n 15 meter daar van af en ik er tussen in. Stond ik op een "drielandenpunt" (zoals Rob Moolenbeek dat later noemde)? Als ik weer alleen ben sta ik op 4 meter naar de twee te turen, het blijft moeilijk wat "gezichten" te onderscheiden al is het volle maan. Ik begin ze na imitatiepogingen toe te spreken en geluiden te maken om ze mijn richting te laten kijken in de hoop in het silhouet oorpluimpjes te ontwaren. Tenslotte, ik moet echt weg, mijn vrouw wordt ongerust (ik ben al eens al vogelend in drijfzand gestapt). Ik ben al drie stappen op weg naar huis, maak per ongeluk daarbij lawaai, ben stomverbaasd dat ze zelfs dat negeren. Sta toch nog even in tweestrijd (mag je zeldzame uilen wel op deze manier "te lijf gaan"?), zeg dan "als jullie dan tdch blijven zitten, mag ik jullie dan wat beter bekijken". Ik pak de knijpkat (meegebracht om mijn nek niet te breken, niet om uiltjes te bekijken) en schijn al knijpende op de dichtstbijzijnde. Die zitten blijft. Waarop ik schaamteloos het hellinkje beklim om nog eens, vóór het bord staande, nu naar alle twee te kijken. De lichte V-vormige tekening tussen de ogen, wijzend richting oorpluimenplaats, is duidelijk zichtbaar maar nog steeds geen duidelijke oorpluimen (die ze volgens de boeken ok niet altijd laten zien). Ze zijn volstrekt onverstoort. Misschien zitten ze er nu nog. En nu komt de anticlimax. De volgende avond opgetuigd met foto-apparatuur terplekke bij schemerlicht nog in dekking. Horen, jawel!, maar in het bos, onbereikbaar. Maar: toch een happy ending, want ik ontdekte op de laatste dag van de vakantie een reclame-campagne van Natura-margarine die natuurlijk natuurposters bracht en één daarvan met twee alleraardigste Dwergooruiltjes. Ik hoefde alleen maar 12 kuipjes margarine te eten. Vooruit dan maar denk je, dat komt terug in Holland wel voor elkaar. Echter, terug in Holland: geen reclame-campagne! 'k Heb toen maar een héél zielige brief geschreven aan de Belgische firma. En jawel, de poster zo maar gekregen! Leuke jongens die Belgen! Ze hangen nu bij ons in het trapgat. De uiltjes wel te verstaan.

Ik wou u dit avontuur niet onthouden. Ik hoop o.m. bijzonderheden over de verspreiding van de Dwergooruil op basis van meer recente gegevens te krijgen. Wellicht iets voor een ander keer.

2-3-4 OKTOBER 1981
WEEKEND TERSCHELLING

Laurian Mudde

Vrijdag:

Om half vier verzamelen in Hilversum. Deze keer gingen er maar 19 man mee. In tegenstelling tot het voorjaarsweekend waar we met meer dan 40 waren. Met 5 auto's naar Harlingen waar de boot om 19.15 zou vertrekken. We waren betrekkelijk vroeg aanwezig zodat we nog even een chinees restaurant konden bezoeken om de inwendige mens te versterken. De boot vertrok op tijd en was volgens ingewijden niet zo druk. Het regende bij weggaan zodat de animo om naar het dek te gaan niet zo groot was. Ca. 21.00 uur kwam de boot in West aan, en deze keer niet op de pedalen maar met de bus naar Formerum. Dit werd een gezellige boel want we moesten er met 2 groepen in. Dat was dus passen en meten maar het lukte. Bijna voor de deur werden we afgezet en kwamen in de kampeerboerderij onder de molen. Het zag er gezellig uit met netten en spotjes. Allemaal een bed uitgezocht nog even napraten en om 24.00 uur was alles stil.

TERSCHELLING WAS WEER IN RUST

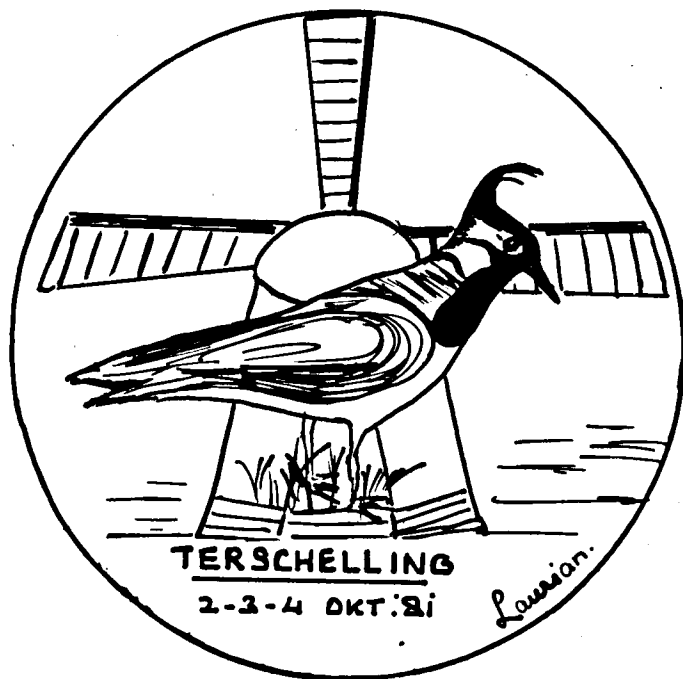
Zaterdag:

Het was de bedoeling zes uur op te staan en om zeven uur te vertrekken maar het was de hele nacht noodweer geweest dus iemand nam het gelukkige besluit nog een uurtje te blijven liggen. Om 8.00 uur ging de eerste groep weg onder leiding van Jelle en Henk. De route ging via het bos naar de zee waar we op een duintop de zee aftuurden. Het strand was bevolkt met meeuwen en honderden steltloperjes. Het is altijd weer een koddig gezicht die snelle loperjes gade te slaan. Langs de horizon vlogen verschillende groepen eenden en opeens riep iemand: "een Jan van Gent". Ons geduld werd dus beloond. Vervolgens richting Boschplaat waar we fietsen hebben neergezet en te voet verder naar het wad. Het weer was op onze hand, we moesten maar twee keer in het regenpak. Waren om 14.00 uur voor de boterham terug in Formerum en vertrokken weer om 15.15 uur voor de middagtocht. Richting West en langs de dijk terug. Met z'n vieren afgeslagen naar Hoorn voor een neut. De man in het gezelschap viel af, dus 3 vrouwen het windje achter gingen door. Zeven uur waren we terug en vonden bijna de hond in de pot, maar als tegenprestatie deden we de afwas. Na het eten ging iedereen heerlijk rozig onderuit en zo luidden wij de zondag in.

Zondag:

Zes uur moesten we op maar om kwart over zes kwam Joke met de thee. Storm en regen waren niet van de lucht en in de slaapzak was het zeer benaaglijk. Pas om half negen was het redelijk droog en konden we vertrekken. Allemaal goed ingepakt gingen we door het bos richting West. Om 10.30 uur bij de vijver van Dodemanskisten koffie gedronken en de meeuwen gevoerd. Daar was tot ons grote geluk nog de "Grauwe Franjepoot" en enkele Dodaars. Via de haven naar de dijk maar het weer werd nu bar en boos. Hebben toen maar een kwartiertje in de luwte van de dijk gelegen en met de kijkers de weilanden afgezocht hoewel dat niet meeviel want op den duur werd alles nat. Verder langs de dijk. Formerum was al weer in zicht. Een weiland vol Wulpen. De schatting was zeker 5000. Het was net een ongeploegde akker. Koud en nat kwamen we halverwege de tweede groep tegen, en de vogels werden uitgewisseld (enige competitie was dacht ik wel aanwezig). De tweede groep had wat verder nog Eiders en Zwarte Zeeëenden gezien. Henk, Maarten en nog een meisje moesten

en zouden nog gaan kijken. Rob en zijn groep gingen nog door richting West, maar kwamen later toch achter ons aan richting soep want iedereen was het toch wel zat. Thuis had Joke de soep heet en de kachel aan. Langzaam zag je alle koppen rood worden. Dan bagage pakken. De meesten gaan vast op weg op de fiets toch nog even langs de dijk. Anderen blijven achter om op te ruimen dweilen etc. en gaan later behalve Joke en Lenie op de fiets door het bos naar West (prachtig zonnig weer). We waren tijdig bij de boot en om 5 uur vertrok hij richting Harlingen. De overtocht was rustig. Alleen langs Vlieland begonnen we te deinen maar de patat ging er best in. Ca. half zeven afscheid genomen en allemaal tot ziens. Volgend weekend Ameland? Ben beslist van de partij. Terschelling had ons niet teleurgesteld: 96 verschillende soorten vogels gezien of gehoord waarbij als bijzonder: de Grauwe Franjepoot en de IJsgors.

BUITENLANDSE VOGELAARS OP BEZOEK

R.G.Molenbeek

Begin september heeft de VWG het Gooi e.o. (in het bijzonder de groep Zuidelijk Flevoland) enkele rondleidingen verzorgd voor een groep vogelaars uit Zwitserland. Onder leiding van Raymond Leveque van de Vogelwarte Sempach waren zo'n 15 enthousiaste mensen naar de Lage Landen gekomen om onze avifauna te komen bekijken. Met medewerking van de heer Jaspers kon op 10 september een wandeling gemaakt worden door het altijd interessante Laarder Wasmeer. Het gevarieerde landschap, de plantjes (o.a. zonnedauw en bloeiende gentianen) en natuurlijk de vogels (zoals Havik) werden bijzonder gewaardeerd. 's Avonds konden we de groep de film "Weidevogels" van Jan van der Kam tonen. Dat men niet uitsluitend belangstelling had voor vogels bleek wel uit de rondleiding door de Godelinde scholen gemeenschap, verzorgd door de heer Moerman. Vrijdag 's morgens werden de vogelaars rondgeroeid op het Naardermeer waar men het geluk had de Aalscholvers nog op de nesten aan te treffen. 's Middags werd onder de deskundige leiding van onze Almeerse leden een bezoek gebracht aan het Oostvaarders plassengebied. Hoe zeer men onze inspanning op prijs stelde bleek wel uit de spontane gift die het actiecomité "Redt de Oostvaardersplassen" kreeg toebedeelt.

ONTVANGEN LITERATUUR:

Samengesteld door Lenie Reddingius

AMOEBA, Ned. Jeugdbond voor Natuurstudie, nr I, febr. 1981:

vnl. algemene inlichtingen over de NJN

Idem, nr 3, april 1981;

Idem, nr 4, mei 1981.

ARGUS, St. Kritisch Faunabeheer, jrg 6, april 1981/I:

De otter in Nederland - Een kentering in het kievitseierenrapen - Vogel-vrije jongens (onbeschermde vogels):

BOSBOUWVOORLICHTING, Staatsbosbeheer, jrg 20 nr 3, april 1981:

De betekenis en het behoud van sloten.

Idem, jrg 20 nr 6, juli/aug 1981.

DEN BOSCHRIETSANGHER, Vogel- en Natuurwacht voor 's Hertogenbosch e.o., jrg 9 nr 60, januari 1981:

Verslag Nestkastwerkgroepactiviteiten 1980 - Help een vogel onder dak.

Idem, jrg 9 nr 61, april 1981:

Ervaringen van 2 nachtexcursies naar de Kampina.

CULTUURRIJP, Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, jrg 17 nr 3, maart 1981:

Idem, jrg 17 nr 4, april 1981:

Zwaluwen in Flevoland - Rode bosmier als insektenverdelger.

Idem, jrg 17 nr 5, mei 1981:

Muskusratten over Flevoland.

Idem, jrg 17 nr 6, juni 1981.

Idem, jrg 17 nr 7, juli 1981.

DUTCH BIRDING, Dutch Birding Association, jrg 2 nr 4 januari 1981:

Steenarend bij Lelystad in Nov 1980 - Sneeuwuil in Friesland in de winter van 1980/81 - Over herkenning van Geelpootmeeuw en voorkomen in Nederland.

Idem, jrg 3 nr 1, maart 1981:

Over herkenning van onvolwassen Kleine en Kleinste Jager - Second calendar-year White-billed Diver (Geelsnavelduiker) summered in Netherlands in 1980.

DE FITIS, VWG Haarlem, jrg 17 nr 1, 1981:

Idem, jrg 17 nr 2, 1981:

Herfsttrek 1980 langs de kust bij Bloemendaal aan Zee - De Inlaagpolder (oostel. van Spaarndam) 1980 - Stootvogeltellingen 1980-1981 - Nestkasten-verslag 1979.

Idem, jrg 18 nr 3/3 1981:

"Dijkland" (zuidoostel. van Spaarndam) 1980 - Enkele leuke resultaten van het tellen van de trek op de trekpost bij Bloemendaal aan Zee op 26-10-'80 - Vogel- en Spartelmeer 1980.

DE GIERZWALUW, KNNV-VWG A'dam, jrg 19 nr 1, 1981:

Inventarisatie Noordkant II (noordkant A'damse bos) - Inventarisatie begraafplaats Buitenveldert - A'dam.

Idem, jrg 19 nr 2, juli 1981:

Broedvogels Vondelpark 1976-1980.

PERKETUTTER, NJN H'sum, jrg IO nr 5, 1981:

Heidevennetjes Laarderwasmeer.

DE PIEPER, VWG Noordhollands Noorderkwartier, jrg I9 nr 4, 1980:

Verslag Goudplevieren, Wulpen en Kemphanentelling Noord-Holland 31 maart en I april 1979 - De Grote Gele Kwikstaart in Noordhollands Noorderkwartier.

NOORDHOLLANDSCH LANDSCHAP, St. het Noordhollandsch Landschap, mededelingenblad nr 23, februari 1981:

De vegetatie van het Gargergat (omgeving Groet).

Idem, nr 24, mei 1981:

De Hoge Geest (een in 1975 verworven natuurgebied, gelegen aan de binnenduinrand tussen Schoorl en Aagtdorp).

Idem, nr 25, aug 1981:

Het heitje van Katham, flora en vegetatie (tussen motel Katwoude aan de S II (oude E IO) en Volendam).

VANELLUS, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 34 nr 2, maart-april 1981:

Onderzoek naar maaislachtoffers en het effect van beschermende maatregelen in enkele weidegebieden in Friesland.

TE VELDE, Veldbiologische werkgroep Gelderse Vallei en Eemland, nr 20, november 1980:

De Gelderse Vallei en het Valleikanaal - Watervogeltellingen langs het Nijkerker- en Nuldernaau gedurende het winterhalfjaar 1978/1979.

VELD EN VITRINE, ne 72, maart 1981:

Terugmeldingen van Goudplevieren uit USSR, Denemarken, West-Duitsland, Nederland, Frankrijk, Spanje, Portugal en Marokko.

Idem, nr 73, juni 1981:

De IJseend.

VERENIGING VAN VRIENDEN VAN HET GOOI, April 1981:

Waarden en voorwaarden bij een Ruimtelijke Ordening.

HET VOGELJAAR, jrg 29 nr 2, april 1981:

Botulismus bij watervogels in Nederland in 1978-1980 - Zanglijsters en landslakken - Jacht op Westerschelde.

Idem, jrg 29 nr 3, juni 1981:

Vogelsterfte door parasieten, een laat effect van de afsluiting van de Zuiderzee - Broedgevallen van de Kluut langs de grote rivieren - Het sprookje van de Vos en het Korhoen - Buizerd sterfte te gevolge van vergiftiging bij Bemelen.

VOGELS, Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels, jrg I nr 2, maart/april 1981:

De Noordzee: een wankel ecosysteem - Sperwer - Barmsijzen - Het wel en wee van de internationale vogelbescherming - De Groene Specht - De Nederlandse "Rode Lijst".

Idem, jrg I nr 3, mei/juni 1981:

Het uithorsten van jonge Haviken in Nederland ten behoeve van de valkerij - Zin en onzin bij het plaatsen van nestkasten - De Knobbelzwaan - Roodpootvalk - Duikeendensterfte op IJsselmeer - Loodvergiftiging een normale diagnose - de Fitis - De Beflijster-

Idem, jrg I nr 4, juli/aug 1981:

Slangenarend - Het Waterhoentje na het broedseizoen - Wat betekent de Markerwaard voor de vogels?

IN VOGELVLUCHT, Vogelstudiegroep Limburg, jrg 4 nr I, april 1981:

Het voorkomen van de Blauwe Kiekendief in Limburg in de Winters 1977-'78 t/m 1979-'80 - Inventarisatie van de Roek in Limburg in 1980.

- DE GRASPIEPER, Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, jrg I nr I, 1981:
Analyse van terugmeldingen van bij Castricum geringde Spreeuwen - Ganzenpleisterplaatsen in Noord-Holland in de winter van '79/'80 - Verslag van de intern. watervogeltellingen in Noord-Holland - Het kleinst Waterhoen in het Guisveld.
- DE GRUTTER, Vogelbeschermingswacht "Zaanstreek", jrg 5 nr 4, aug 1980:
De Kempiaan in de Dorregeester polder - Het voorkomen van meeuwen op het Alkmaardermeer - 1980/'81: een seizoen met opvallend veel Sijzen.
- DE KLEINE RATELAAR, IVN afd. Gooi e.o., jrg 3 nr 3, aug 1981:
Water (VIII).
- DE KRUISBEK, Vogelwacht Utrecht, jrg 24 nr 2, april 1981:
Het voorkomen van de dodaars in de winter 1979/1980 - Dodaarzentelling 1981 - Nestkasten: ramp of zegen?
Idem, jrg 24 nr 4, aug 1981:
Broedvogelinventarisaties 1978, 1979 en 1980 van de landgoederen Oud en Nieuw Amelisweerd - De heidevogels van de Leusderhei - Nu de Aalscholver (en in de toekomst de Havik?).
- IN DE KIJKER, World Wildlife Rangers 't Gooi e.o., jrg 3 nr 3, mei 1981:
De Pimpelmees - Een actiebrief voor de Oeverzwaluw - de Boerenzwaluw.
- MEDEDELINGENBLAD KNNV-VWG "WAGENINGEN" jrg 21 nr I, voorj. 1981:
Verslag van de Noordberg 1980 - Verslag broedvogelonderzoek van de Laarsenberg 1980 - Het Deelerwoud: nestkastverslag 1980 - Vogeltellingen in de Jufferswaard in de periode 1952 tot en met 1961 - Terugmeldingen van een aantal geringde Bonte Vliegenvangers in Deelerwoud.
- DE MEERKOET, KNNV-VWG Wieringen en Wieringermeer, jrg 5 nr I, 1981:
Zwarte Stern in de Wieringermeer 1980.
- MENS EN NATUUR, Belgisch informatieblad voor studie en bescherming van de Europese Avifauna, jrg 19 nr I Ie kw. 1981:
Paarspel en paring bij Steenuilen - Standpunten van de vogelbescherming over de jacht in Vlaanderen - Massale zeevogelsterfte voor de Belgisch kust.
Idem, jrg 19 nr 2, 2e kwartaal 1981:
De Gierzwaluw, een typische stadsvogel wordt bedreigd - Het opgroeien van een Koekoeksjong - Zijn visetende vogels écht schadelijk?
- DE MOURIK, VWG Rijk van Nijmegen e.o., jrg 7 nr I, 1981:
Vorstvlucht in het najaar van 1980 - Staatvogeltellingen.
- NATUUR EN MILIEU, St. Natuur en Milieu, februari 1981:
De mythe van de Markerwaard.
Idem, maart 1981:
Economisch groeiscenario rampzalig voor natuur en milieu.
Idem, april 1981:
Natuur- en dierenbescherming zijn onvoldoende op elkaar afgestemd.
Idem, mei 1981.
Idem, juli/aug 1981:
Zure regen: effecten, aanpak van het probleem.
Idem, september 1981:
Composteren, vruchtbare vorm van hetgebruik.
- OOSTVAARDEERS NIEUWSBRIEF, Aktiegroep "Redt de Oostvaardersplassen, jrg I nr I

VOGELWACHT FRANEKER EN OMSTREKEN, februari 1981:

"De tijd sil it lere" Weidevogels in het broedseizoen 1980 - Verslag van de "Ringgroep Franeker".

WATERVOGELS, jrg 6 nr I, februari 1981:

Waarnemingen over de terugtrek van de Kolgans van 28.2- 3.3 te Haren (Gr) - Voorkomen en gedrag van Zwartkopmeeuwen langs de Rijn tussen Rhenen en Heteren gedurende 1974-79 - Aantalsveranderingen bij de Grauwe Gans langs het Hollands Diep - Haringvliet - Het verschil in koptekening bij nestjongen van Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw - Het patroon van de trek van de Scholekster voor Scheveningen.

DE WULP, Haagse Vogelbescherming, jrg I2 nr I, feb 1981:

Onze Merels.

Idem, jrg I2 nr 2, april 1981.

Idem, jrg I2 nr 3 aug 1981:

Gierzwaluwen - mysterievogels?

IJSSELMEERBERICHTEN, Ver. tot Behoud van het IJsselmeer, jrg II nr I. maart 1981.

Idem, jrg II nr 2, mei 1981.

AKTIE STOP GANZENJACHT - OPENING GANZENLIJN
=====

Op I september was het weer zover. Vanaf die dag is de jacht op ganzen weer geopend. Een groeiend leger van ongeveer 40.000 jagers zag vol verlangen uit naar die dag. Grauwe Gans, Rietgans. Kleine Rietgans en Kolgans zullen vanaf die datum tot 3I januari daarop volgend weer "vogelvrij" zijn.

Reeds enige jaren dringt de Stichting Kritisch Faunabeheer er bij de minister van landbouw, die verantwoordelijk is voor het faunabeheer in Nederland, op aan de jacht op de ganzen in zijn geheel te verbieden. Hiervoor zijn diverse argumenten. De belangrijkste zijn:

- Doordat de meeste ganzen gedurende de wintermaanden geconsentreerd zijn op een relatief klein oppervlak, vooral in Nederland, is het vrijwel onmogelijk om de werkelijke invloed van de jacht op de totale populaties op korte termijn te bepalen. Vast staat echter wel dat van een paar soorten een zeer groot deel van de wereldpopulatie gedurende de wintermaanden in ons land verblijft. Voor deze soorten dragen wij dus een extra verantwoordelijkheid.
- Een aantal ganzensoorten lijken vooral op afstand en bij mistig weer zoveel op elkaar dat het erg moeilijk, zo niet onmogelijk is deze van elkaar te onderscheiden. Vooral de minder ervaren ganzenjager heeft hier over het algemeen erg veel moeite mee. Hierdoor worden jaarlijks ook veel ganzen geschoten die behoren tot een soort die wèl beschermd is.

Via de ganzenlijn hoopt de Stichting Kritisch Faunabeheer meer informatie te krijgen over: de bejaagde ganzensoorten, de manier waarop gejaagd wordt, de aantallen ganzen die geschoten zijn, het aantal jagers, de plaats waar gejaagd wordt, eventueel aangeschoten ganzen, de frequentie en de tijden waarop gejaagd wordt.

Het nummer van de ganzenlijn is: 04II6-78446 (Gerard van de Sande), en bij geen gehoor: 085-336045 (Rita Stockmann).

Veldwaarnemingen

Samengesteld door Jos de Jonge (Gooi) en Ger Blok (zuid-flevo)

Roodkeelduiker	I	I 5- 2	Strand Muiderberg, levend gevonden met olie op borst, gestorven	BI
Fuut	±	I 00	20-10 Gooimeerbaai t.o.v. woonkern Naarderbos	WK
Roodhalsfuut	I	3-10	Dammerkade Ankeveen	HF/RT
"	I	10-10	Slikveld Holl. Brug	HF
Kuifduiker	2	I 8-10	Holl. Brug	HF
Geoorde fuut	I	I 7-10	Eempolder-N, foer. in waai	AV/ND
Dodaars	I ad+I pul	29- 8	Langs Leeuwenlaan 'sGravel.	GM
"	I	I 6-10	(I kj) Leeuwenlaan en vijver Hilverbeek	FK/YK
"	I+I	I 7-10	Waterleidingplas	JJ
Kleine zwaan	I 3	21-10	Gooimeer t.h.v. Magdalenabos	WK
Grauwe Gans	40 à 50	I 6-10	Laagboven en vrijwel zeker neerge. streken in Suikerpot 'sGrav.	JJ
"	min	I 3	23-10 Loenderveense plassen	JJ
Pijlstaartend	I mn	22- 9	Slikveld Stichtse Brug	AP/GR
Smient	?	aug	Meerdere exx. Gooimeerkust	IW
"	?	I 7-10	Overalgefluit tussen wilde eenden Slikveld Stichtse brug	AP/RMa
"	500-800	23-10	Loenderveense plas	JJ
"	±	40	25-10 Blijkpolder N.den Berg (ov)	FK
Wintertaling	20	23-10	Loenderveense plas	JJ
"	35	25-10	W.van Huizer pier	WK
Slobeend	±	70+20	20-10 Oud Naarden 70 laag ov Baai Naarderbos	WK
Bergeend	I vr +8 jong	I 5- 6	St. Michaël Theosof. Centrum	IW
"	II	20-10	W. van Huizer pier zeer laag ov	WK
Nijlgans	±	8	aug/okt Waterleidingplas	JvB
Krooneend	I mn	21- 9	Voor Naarderbos	HF
"	I vr	I 7-10	Waterleidingplas	JJ
Brilduiker	I vr	20- 9	Gooimeer Naarden	IW
"	2 vr+I mn	I 7-10	Huizer pier	AV/ND
"	4 vr	25-10	Blijkpolder N. den Berg	FK
Buizerd	I	3-10	Dammerkade Ankeveen	HF/RT
"	I	I 4-10	Boekesteyn 's Graveland	MH
Havik	I	I 7-10	Stichtse kade Ankeveen	FK
Sperwer	I	I 5-10	Dassenbos	DJ
"	I	I 7-10	Slikveld Stichtse brug	AP/RMa
"		I 7-10	Zomerdijk Huizen	AV/ND
Rode wouw	I	I 6- 5	Eempolder N	KL/AV
Visarend	I	I 0- 9	Waterleidingplas Lienen a/d V.	JvB
"	I	4-10	Dammerkade Ankeveen	WL
Bruine kiekendief	2	4- 9	Oostermeent	AV
Boomvalk	I	I 8- 8	GEB Hilversum	WM
"	I	30- 8	Horneboegse heide	WM/EB
"	2	5- 9	" "	EB/WM
"	I	I 3- 9	Slikveld Holl. brug	HF/R/RT
"	2	24- 9	Oud-Naarden	AP
Korhoen	I vr	I 8-10	Doodgevonden op Blaricummerhei	JDV
Patrijs	I mn+ I vr	20- 8	W.v. Naardermeent, foer	OV/MV/IW
"	3	4- 9	Oostermeent, foer	AV

Waterral	I	27- 8	Sloot langs Melkmeent, H'sumse meent	HHm
"	I	23-10	Waterleidingplas Loosdrecht	RP
Scholekster		30- 5	Eemeroord, broedend op het dak v.e. paviljoen, 4 jong. uitgekomen + uitgevlogen.	HH/PV
Zilverplevier	I	4- 9	Slikveld Stichtse brug	AV
"		5	I7-10 Zomerdijk nabij Stichtse brug, foer	AV/ND
Goudplevier		3	4- 9 Oostermeent, foer	AV
"	2II	I7-10	" , foer	AV/ND
Watersnip	±	30	aug-sept Slikveld Holl brug, foer	HF
Regenwulp	I	30-10	Breukeleveense plas, ov	JJ
Oeverloper	2	2- 8	Plas bij Naarderbos	RA
Zwarte ruiter	I	I7-10	Zomerdijk Huizen, ov	AV/ND
Groenootruiter	3	I7-10	" " , foer	AV/ND
Bonte strandloper	I	3I- 8	Slikveld Stichtse brug	RA
Am. gestreepte strandloper (C.melanotos)	I	27- 8	Stichtse brug	DuBi
Bairds strandloper	I ad	23- 8	" "	
		29- 8	" "	DuBi
Steltkluut	2	I8- 7	" "	DuBi
"	I juv	28- 7	" "	DuBi
Kleine mantelmeeuw	I	2I- 9	Holl. brug	HF
" "	I	I6-10	Slikveld Huizer haven	AP
Dwergmeeuw	I	I3- 9	" Holl. brug	HF/R/RT
Witwangstern	I	I8- 5	Horstermeerpolder	DuBi
"	I	25- 7	Ned. den Berg	DuBi
Reuzenstern	I	2I- 9	Slikveld Holl. brug	HF
Ransuil	2 juv	I6- 6	Omg. Witte bergen	IW
IJsvogel	I	30- 8	Vesting Naarden	IW
Groene Specht	I	I0- 9	Naarderbos, zag hem voor het I ^e	HF
" "	2	I3- 9	Omg. Korhoenreservaat	GB/ASch
Grote bonte specht	I	I3- 9	Slikveld Holl. brug. In dode wilg tussen het riet	HF/RT/R
Kleine bonte specht	I	5- 9	Hoorneboeg	GM
" " "	I	I5-10	Omg. Zonnestraal	FK
Zwarte specht	2	I-10	Eindegooi	GB/HB
" "	I	I7-10	Smitshuyserbos	RP
Kuifleeuwerik	I	I0-10	Voormalig Veneta-terrein H'sum	AV
Huiszwaluw	2 ad+?	j	25-9 Oud Valkeveen. Jongen nog in nest	WK
Roek	I	24-10	NW van Loenen	JJ
Grauwe vliegenvanger	I	2I- 9	Bussum heikant	CR
Tapuit	I	3- 8	Zanddijk Naarden	IW
"	2+3+8	3I-8	Eempolder-N	RA
"	2	I0- 9	Bussummerhei	CR
"	I	7-10	Hoorneboegse hei	MH
Paapje	2	I0- 9	Bussummerhei	CR
Zwarte roodstaart	2	3I- 8	Slikveld Stichtse brug	RA
Staartmees	±	I5	I3- 8 Omg. Korhoenreservaat	GB/ASch
Kuifmees	I	7-10	Spanderswoud	WL
Baardmannetje	4	I5-10	Gooimeerkust Oud-Valkeveen	AP
"	50 -	I00	I7-10 Waterleidingplas. In kleine groep	JJ
Boomklever	I	9- 9	Noolseweg Blaricum. Vanaf aug	RA/JA
Putter	±	30	I7- 9 Weil. achter H'sumse Meent	HHm/MHm
"	3	I7-10	Zomerdijk Huizen	AV/ND
Grauwe gors	2	I6- 5	Eempolder-N. Zingend	KL/AV
Ortolaan	Imn + Ivr	II- 7	't Harde Blaricum	
		I2- 7	" "	EL/RS/PS
Geelgors	I	I7- 3	Volkstuintjes achter Laapersveld Hilversum	EL

Tijdens het vogelen werden o.a. waargenomen: een vos (JV), een vossedrol (HF), een bunzing (IW), een wezel (JV), een ringslang (HF) en 93 rosse vleermuizen vliegend uit een (bekende) kraamkamer (Fv.d.B juli '80).

En de waarnemers waren:

RA	- R.v.d.Akker	EL	- E.Lam
JA	- J.v.d.Akker	KL	- K.v.Lambalgen
EB	- E.Besselaar	WL	- W.Leurs
Fv.d.B	- F.v.d.Bosch	GM	- G.Mijnhout
GB	- G.Blok	RMa	- R.van Maanen
HB	- H.Bakels	AP	- A.Pluister
JvB	- J.v.Bergeijk (opz)	RP	- R.van Poelgeest
DuBi	- Dutch Birding	CR	- C.M.T.I.Rosier
ND	- N.Dwars	GR	- G.Rieken
HF	- H.Fuchs	.R	- . Roelofsen
HH	- H.Hardon	ASch	- A.Schimmel
MH	- M.Hinterding	PS	- P.v.Schajjk
HHm	- H.Hartman	RS	- R.Sprong
MHm	- M.Hartman	RT	- R.Teunissen
BI	- B.J.van Ingen	AV	- A.Vermeulen
DJ	- D.A.Jonkers	JV	- J.Verhey
JJ	- J.de Jonge	JDV	- Fam. J.D.Verwey
FK	- F.van Klaveren	PV	- P.Verwey
YK	- Y.van Klaveren	IW	- I.van Woersem
WK	- W.K.Kraak		

Zuidelijk Flevoland.

Grote Zilverreiger	1	25-10	Fluitweg (bijlage vaart)	GB
Lepelaar	34	31-7	Oostvaardersplassen.	PB
Grauwe gans	± 500	20-10	Torenvalkweg	Rv.dA
Wintertaling	± 300	16-10	Slikveld Stichtse brug (in Z.F.)	GB
Krooneend	3 vr + 1 mn	20-9	Kromslootpark	BV/GB
Toppereend	1	18-9	Blocq v. Kuft	HD/BV
Zwarte Zeeëend	1 mn	8-11	Blocq v. Kuft	LV/GB
Brilduiker	12 vr	20-10	Bovenwater (Knardijk)	Rv.dA
Nonnetje	3 vr	20-10	idem	Rv.dA
Visarend	1(2 ?)	20-8	Almere Haven	V.JvW
Buizerd	1	20-10	Holl.Hout	Rv.dA
Ruigpootbuizerd	1	7-11	Fluitweg (Bij lage vaart)	GB
Kluut	146	31-7	Oostvaardersplassen	PB
Zilverplevier	2	3-11	Stichtse brug	GB
Bokje	+ 20	21-10	idem	GB
Zwarte Stern	3	20-10	Knardijk	Rv.dA
" "	1	8-11	Oostv.dijk	LV/GB
Witvleugelstern	1	31-7	Oostv.plassen	PB
Bosuil	1	24-8	'Oor (bij Almere)	LH
Kerkuil	1	28-10	Graansilo Hagevoort	JB
Vuurgoudhaantje	1	1-11	Muiderbos	LH/GB/JB
Kramsvogel	4	20-8	Muiderbos	IvW
Sneeuwgorst	1vr	25-10	Eind Knardijk	GB
Bonte Kraai	1	20-10	Harderbroek	Rd.vA

GB	- G.Blok	LV	- L.Verberne
PB	- P.Bakker	IvW	- I.v.Woersem
Rv.dA	- R.v.d.Akker	LH	- L.Huitzing
BV	- B.Versluis	JB	- J-Boshuizen
HD	- H.Duivenvoorde		

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Het dagelijks bestuur

Voorzitter : R.G. Moolenbeek, A. Voetlaan 14, Ankeveen, tel. 035-62641
Secretaresse : T. Stoker, Meidoornlaan 34b, Ned. den Berg, tel. 02945-4343
Penningmeest.: H. Hardon, Dotterbloemlaan 39, Baarn, tel. 02154-18804

Contactpersonen

Avifauna : A.P. Vermeule, Gr. Wichmanstr. 40, H'sum, te. 035-857492
Eempolders : A. van Leyden, Raboes 9, Laren, tel. 02153-86091
Nestkasten : H.W. de Soete, G. v. Amstelstr. 410, H'sum, tel. 035-10334
Propaganda : H.W. de Soete, (zie boven)
Ringonderzoek : K. Visser, Kerklaan 73, Kortenhoef, tel. 035-60736
Vogelcursus : C.C.M. Last, Mr. J.C. Bührmanl. 46, Ankeveen, tel. 035-62099
Contr.Vogelwet: R.G. Moolenbeek, (zie boven)
Korhaan : A. Stoker, Gabriëlgaarde 42, 1241 A.M. Kortenhoef tel. 035-62478
Vogelasyl : B. v. Ingen, J. v. Schimmelstr. 6, Naarden, tel. 02159-45658
Z. Flevoland : G. Blok, Schapenmeent 109, Almere-Haven, tel. 03240-16101
Excursies : J.J.M. Hardon-v. Velsen, Dotterbloemlaan 39, Baarn,
tel. 02154-18804

Inzenden waarnemingskaartjes

J. de Jonge, v. Brakellaan 26, H'sum, tel. 035-17672

Afhalen waarnemingskaartjes

Ankeveen : R.G. Moolenbeek
Bussum/Naarden: L. Reddingius, Gr. W de Oudelaan 22, tel. 02159-42508
Hilversum : J. de Jonge
Huizen : F. Griffioen, Omroep 16, tel. 02152-52958
Laren : O. de Graaff, Steffenshein 13, tel. 02153-83143

Contributie : f 20,- per jaar, huisgenootlid f 7,50, Vogeljaar f 15,50